

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

1

Ketabton.com

د لویې جرگې تصویب

2

پوهنځی: حقوق اوسیاسی علوم
سمسټر: لومړی سهار
مضمون: مبادی حقوق
ترتیب کوونکی: امیری
موضوع: د لویې جرگې تصویب
استاد: سید احمد مفتی

په افغانستان کی خو خلی په کومو خایونو کی او په کوم وخت کی لویه جرگه تصویب سوه؟

3

- د افغانستان معاصر تاریخ کی په مختلفو وختونو کی د لویی جرگی په نوم مشهوره غونډه جوړه شوه.
- لویه جرگه چی په 1160 هجری کال شروع شو تر نن ورخی پوری په افغانستان کی دوام لری او قانونی حیث یی موندلی. لویه جرگه د قومی مشرانو، دینی عالمانو، مخورو خلکو اود خلکو استازو یوی ټولنی ته اشاره کوی چی د بیلابیلو ستونزو د حل او خینی پریکړو تصویب لپاره جوړه شوی.
- د افغانستان په تاریخ کی لاندی لویی جرگی تصویب سوی:

۱ د کندهار لويه جرگه ۱۱۶۰ هجري ۱۷۴۷ ميلادي

4

- دا جرگه د نادر افشار تر وژني وروسته د نادر آباد د پوځي کلا په انگر کې په ۱۷۴۷ کال د اکتوبر په مياشت کې د شيرسرخ بابا په زيارت کې جوړه شوه. او دی لويی جرگي ۹ ورځي دوام وکړ.

۲ د کابل لویه جرگه (۱) ۱۸۴۱/۱۲۵۷

5

© Getty Images

- دا جرگه د ۱۸۴۱ کال د نومبر په لومړۍ نیټه د شوروی بازار په گانډۍ کې د افغانستان — انگلیس د جگړې په درشل کې جوړه شوه او ۱۲ غړی یې درلودل.

۳ د کابل لویه جرگه (۲) ۱۸۶۵/۱۲۴۴

6

- امیر شیر علی خان په ۱۸۶۵ کال کی د ۲۰۰۰ نفرو په گډون په کابل کی لویه جرگه راوبلل ترڅو پاچاهي پیاوړی شی او امنیت تامین شی دا جرگه خپله د امیر په مشرۍ جوړه شوه.

۴ دکابل لویه جرگه (۳) ۱۲۹۳/۱۸۶۵

7

- په لومړی نړیواله جگړی په جریان کی د المان، اتریش او عثمانی ترکی څخه یو پلاوی افغانستان ته راغی او له افغانستان څخه یی و غوښتل چی د انگلستان پر وړاندی په جگړی کی گډون وکړی. امیر حبیب الله خان په ۱۹۱۵ کال کی د ۵۴۰ غړو لویه جرگه راوبلل تر څو په لومړی نړیواله جگړه کی د افغانستان د گډون یا نه گډون مسله را پورته کړی.

۵ د جلال اباد لويه جرگه ۱۳۰۱/۱۹۲۰

8

- وروسته له هغه جی امان الله پاچاه شو او د افغانستان خپلواکی یی واخیسته، دا جرگه یی په ۱۳۰۱ کال کی په ژمی کی په جلال اباد کی جوړه شوه او د غرو شمیر یی ۸۷۲ ته ورسید او دا خپله شاه لخوا څارل کیده. ددی جرگی اصلی هدف ټولنیز اصلاحات او اساسی قانون تصویب دی چی د افغانستان لوړی اساسی قانون دی.

۶ د پغمان لويه جرگه (۱) ۱۳۰۳/۱۹۲۲

9

- د جلال اباد لویی جرگی په تعقیب د پغمان لويه جرگه جوړه شوه. دی لویی جرگی د اقتصادی اصلاحاتو مسلی ته ډیر پام وکړ. او په ۱۳۰۳ کال په دوبي کی په پغمان کی جوړه شوه. دی جگری لس ورخی دوام وکړ او د غرو شمیر یی ۱۵۰۴ ته ورسید.

۷ د پغمان لويه جرگه (۲) ۱۳۰۷/۱۹۲۴

10

- په ۱۳۰۱/۱۳۰۳ کال کی تصویب سوی اساسی قانون د خلکو ترمنځ سخت غیرگونونه راوپارول او د پغمان دویمه لویه جرگه د اساسی مقرراتو د اصلاح لپاره جوړه شوی وه. ددی لویی جرگی د غړو شمیر ۱۰۰۰ ته ورسید.

۸ د کابل لویه جرگه (۴) ۱۳۰۹/۱۹۳۰

11

- د امان الله خان له سقوط او د محمد نادر خان واک ته رسیدو وروسته د لسو ورځو لپاره په کابل کې ۳۰۱ کسيزه جرگه جوړه شوه. لويه د نادر خان د وينا سره پيل شوه مگر دهغه د ورور محمد هاشم خان لخوا رهبري کيده.

۹ د کابل لویه جرگه (۵) ۱۹۴۱/۱۳۲۰

12

- دا لومړی جرگه وو چی د نادر خان له وژنی او د هغه د زوی محمد ظاهر شاه د واکمنی وروسته جوړه شوه دا جرگه ددوهم نړیوال جنگ سره همغږی وه. دا جرگه د نومبر په ۵ په ۱۹۴۱ کال د محمد ظاهر شاه په وینا سره پیل او ۲ ورځی یی دوام وکړ.

۱۰ د کابل لویه جرگه (۶) ۱۹۵۵/۱۳۳۴

13

- دا جرگه په سیمه کی د پرمختگونو او د پاکستان د نوی دولت له رامنځته کیدو وروسته رابلل شوی وه. دا دمحمد گل مومند په ریاست جوړه شوی وه. او ۳۷۱ نفرو پکی گډون کړ وه. او ۵ ورځی یی دوام وکړ.

۱۱ د کابل لویه جرگه (۷) ۱۹۶۴/۱۳۴۳

- دا د محمد ظاهر شاه د واکمنی پر مهال ورسټی جرگه وه چی په کابل کی په سلام خانه مانی کی جوړه شوه. دا جرگه ۴۵۲ غړی لری او لس ورځی یی دوام وکړ. په دی جرگه کی تصویب شوی اساسی قانون د ۶۰ کلونو پرمختگونو اساس جوړ کړ چی د دیموکراسی لسیزی په نوم یادیری.

۱۲ د کابل لویه جرگه (۸) ۱۳۵۵/۱۹۷۶

- په ۱۳۵۲/۱۹۷۳ کال کې د افغانستان د لومړي جمهوریت په رامنځته کېدو سره د افغانستان لومړی ولسمشر محمد داود خان د ملي مشر و عیت تر لاسه کولو لپاره په ۱۹۷۶ کال په ژمی کې یوه لویه جرگه راوبلله. دغه جرگه د عامی روغتیا وزارت په چوکاټ کې د محمد داود په مشرۍ او د عزیز الله واصفی جوړه شوه.

۱۳ د کابل لویه جرگه (۹) ۱۳۶۴/۱۹۸۵

16

- وروسته له هغه چې حکومت په ۱۳۵۷/۱۹۷۸ کال کې د افغانستان د خلکو دیموکراتیک ګوند تر مشري لاندې واک ته ورسید. د ۱۳۶۴/۱۹۸۵ کال په دوبي کې ددریو ورځو لپاره د کابل په پولیتخنیک پوهنتون کې په دوبي تالار کې یوه لویه جرگه جوړه شوه. او ۱۷۹۶ تنو پکې برخه اخیستی وه.

۱۴ د کابل لویه جرگه (۱۰) ۱۳۶۶/۱۹۸۷

17

- دا د خلکو دیموکرات گوند د واکمنی پر مهال دوهمه جرگه وه او د ۱۳۶۶/۱۹۸۷ کال په دوبي کی بیا د دوه ورځ لپاره د کابل پولیتخنیک پوهنتون په تالار کی جوړه شوه. عبدالرحیم هاتف یی مشری کوله.

۱۵ دکابل لویه جرگه (۱۱) ۱۳۶۸/۱۹۸۹

18

- د خلکو دیموکرات گوند د واکمنی پرمهال وروستی لویه جرگه د ۱۹۸۹ کال په پسرلی کی د افغانستان د ولسمشر ډاکټر نجیب په بلنه د دریو ورځو لپاره جوړه شوه دا جرگه ۷۳۲ غړی لری او موضوع یی ملی پخلاینه، له مجاهدینو سره، او د افغان ستونزو سیاسی حل وو.

۱۶ د هرات لويه جرگه ۱۳۷۳/۱۹۹۴

19

- دا جرگه د هرات د والي اسماعيل خان لخوا جوړه شوي وه او ۵ ورځي يي دوام وکړ. د شخړو او اړولو د شورا پر خلاف کوم چي پير يي مذهبي مواد لري، د هرات جرگه مشهوره وه او په بهر کي يي سياسي او ملي شخصيتونه بلل شوي وه.

۱۷ اضطراری لویه جرگه ۱۳۸۱/۲۰۰۲

20

- بیړنی لویه جرگه د بن موافقی له مخی د لویی جرگی تر پوښښ لاندی جوړه شوی وه. چی په کابل کی د پولیتخنیک پوهنتون په ساحه کی موقیعت لری د انتقالی اداری د مشر په توگه د حامد کرزی له ټاکنی او د افغانستان دنوی نظام د اساسی جوړښت په تصویب سره دا لویه جرگه ددی هیواد په سیاسی ژوند کی یو بنسټیز او ستر بدلون راوست.

۱۸ لویه جرگه اساسی قانون تصویب کوی ۲۰۰۳/۱۳۸۲

- لویه جرگه د غړو اساسی قانون تصویب په حقیقت کی د افغانستان معاصر تاریخ کی یو نوی ټکی وه دغه جرگه د کابل ښار پولیتخنیکي حوزی کی د اضطراری لویی جرگی په خیمه کی هم جوړه شوی وه او په ۲۰۰۳ کال کی یی د افغانستان اسلامی جمهوریت اساسی قانون تصویب کړ.

منته کوم!

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**